Pohod z Romanom in Darijo

Ob razglasitvi pandemije je naše društvo začasno ustavilo vse aktivnosti. Zadnji pohod pred pandemijo smo imeli 23. februarja, ko smo obiskali Štjak. Prav zato smo se po več kot treh mesecih razveselili težko pričakovanega sporočila naše Mirjam:

»V soboto 30.5. bo preizkus fizične sposobnosti po koroni. Dobimo se ob 8.uri v Šempetru pri Sparu. Šli bomo na krajši pohod z Romanom in Darijo.«

Vreme nam je bilo naklonjeno in zbrali smo se v lepem številu. Srečanje je bilo seveda brez rokovanja in objemanja, a vseeno veselo in prijetno.

Pohod smo začeli na parkirišču v bližini Vrtojbe.

Roman in Darija sta nas vodila najprej na grič Sveti Ot, na kraj spomina na težke čase iz 1. in 2. svetovne vojne.

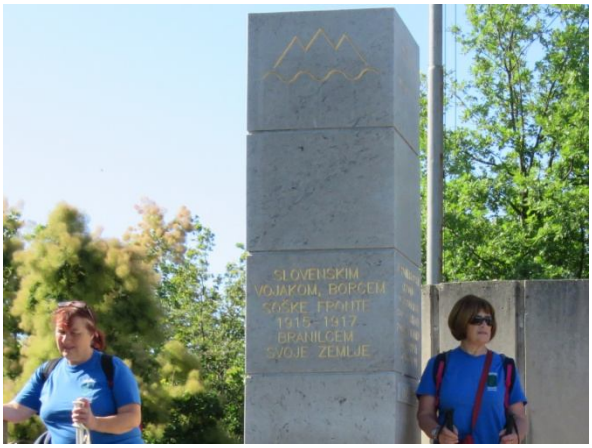

Grič ni bil nikoli poseljen. Skozi zgodovino je bil pomemben zaradi voda, gozda in flišne prsti, ki je skozi stoletja oskrbovala bližnjo opekarsko obrt. Ob začetku drugega tisočletja je v pisnih virih omenjena cerkvica sv. Otona, ki je kraju dala ime. V času turških upadov je bila poškodovana, začela je propadati in konec 18. stoletja so jo porušili.

Strateška točka Sv. Ota je začela pridobivati na veljavi posebno po avgustu 1916, ko je italijanska vojska prekoračila potok Vrtojbico in poskušala prodreti v Vipavsko dolino. Boji so tu trajali do oktobra 1917, ko se je zaključila soška fronta. Po letu 1918 je Sv. Ot postal del italijanske države.

Območje Sv. Ota je imelo pomembno vlogo tudi v 2. svetovni vojni. Septembra 1943 so se tu množično zbrali primorski ljudje in organizirali odpor proti italijanski in na novo prihajajoči nemški vojski. Tu so potekali krvavi boji v okviru goriške fronte.

Na Sv. Otu je postavljen spomenik, ki je posvečen vsem vojaškim in civilnim žrtvam goriške fronte.

Pot smo nadaljevali proti Bukovici. Šli smo mimo vrtnarije Čebron in se v zaselku Kotišče povzpeli med širne vinograde s čudovitimi razgledi daleč naokrog.

ZELENJAVA
IN SADIKE
200m

Postali smo pod mogočnimi hrasti v bližini avstrijskega vojaškega pokopališča iz 1. svetovne vojne, ki leži v mirnem okolju med vinogradi, obdano z zelenim zavetjem.

Tu je pokopanih 282 avstro ogrskih vojakov, padlih med 1. svetovno vojno na območju Dolnje Vrtojbe.

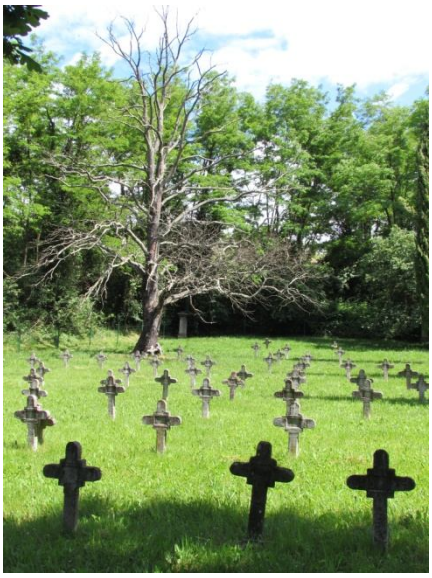

V prijetni senci smo pomalicali, se ponovno povzpeli med vinogradi in se po trim stezi bližali Vrtojbi.

Na podpornih zidovih ob trim stezi smo videli nagrobnike iz nekdanjih italijanskih vojaških pokopališč. Leta 1938 so namreč Italijani postavili kostnico na Oslavju, kamor so prenesli vse posmrtne ostanke svojih vojakov iz bližnjih vojaških pokopališč. Domačini so odstranili kamne s pokopališč in jih uporabili kot gradbeni material. Še danes jih je skoraj tri tisoč vgrajenih v podporne zidove ob trim stezi.

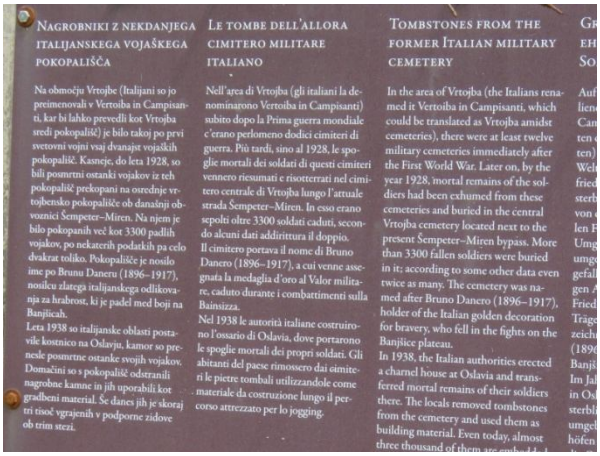

NAGROBNIKI Z NEKDANJEGA ITALIJANSKEGA VOJAŠKEGA POKOPALIŠČA

Na območju Vrtojbe (Italijani so jo preimenovali v Vertoiba in Campisanti, kar bi lahko prevedli kot Vrtojba sredi pokopališč) je bilo takoj po prvi svetovni vojni vsaj dvanajst vojaških pokopališč. Kasneje, do leta 1928, so bili posmrtni ostanki vojakov iz teh pokopališč prekopani na osrednje vrtojbensko pokopališče ob današnji obvoznici Šempeter–Miren. Na njem je bilo pokopanih več kot 3300 padlih vojakov, po nekaterih podatkih pa celo dvakrat toliko. Pokopališče je nosilo ime po Brunu Daneru (1896–1917), nosilcu zlatega italijanskega odlikovanja za hrabrost, ki je padel med boji na Banjšicah.
Leta 1938 so italijanske oblasti postavile kostnico na Oslavju, kamor so prenesle posmrtne ostanke svojih vojakov. Domačini so s pokopališč odstranili nagrobne kamne in jih uporabili kot gradbeni material. Še danes jih je skoraj tri tisoč vgrajenih v podporne zidove ob trim stezi.

LE TOMBE DELL'ALLORA CIMITERO MILITARE ITALIANO

Nell'area di Vrtojba (gli italiani la denominarono Vertoiba in Campisanti) subito dopo la Prima guerra mondiale c'erano perlomeno dodici cimiteri di guerra. Più tardi, sino al 1928, le spoglie mortali dei soldati di questi cimiteri vennero riesumati e risotterrati nel cimitero centrale di Vrtojba lungo l'attuale strada Šempeter–Miren. In esso erano sepolti oltre 3300 soldati caduti, secondo alcuni dati addirittura il doppio.
Il cimitero portava il nome di Bruno Danero (1896–1917), a cui venne assegnata la medaglia d'oro al Valor militare, caduto durante i combattimenti sulla Bainsizza.
Nel 1938 le autorità italiane costruirono l'ossario di Oslavia, dove portarono le spoglie mortali dei propri soldati. Gli abitanti del paese rimossero dai cimiteri le pietre tombali utilizzandole come materiale da costruzione lungo il percorso attrezzato per lo jogging.

TOMBSTONES FROM THE FORMER ITALIAN MILITARY CEMETERY

In the area of Vrtojba (the Italians renamed it Vertoiba in Campisanti, which could be translated as Vrtojba amidst cemeteries), there were at least twelve military cemeteries immediately after the First World War. Later on, by the year 1928, mortal remains of the soldiers had been exhumed from these cemeteries and buried in the central Vrtojba cemetery located next to the present Šempeter–Miren bypass. More than 3300 fallen soldiers were buried in it; according to some other data even twice as many. The cemetery was named after Bruno Danero (1896–1917), holder of the Italian golden decoration for bravery, who fell in the fights on the Banjšice plateau.
In 1938, the Italian authorities erected a charnel house at Oslavia and transferred mortal remains of their soldiers there. The locals removed tombstones from the cemetery and used them as building material. Even today, almost three thousand of them are

Na trim stezi smo se ustavili tudi na novem prostoru za rekreacijo, kjer so nekateri naši člani preizkušali svoje gimnastične sposobnosti...

Vrnili smo se na izhodišče našega pohoda in se še kake pol ure zadržali v prijetnem klepetu. Franko in Mirjam sta nam nabrala svoje slastne češnje, Darija pa je prinesla pecivo in prigrizke. Hvala!!!

Roman in Darija, izbrala sta prijeten in poučen pohod v naši bližnji okolici.
Tako blizu, toda mnogim od nas še neznano!

Fotografije: Roman Žižmond in Bruno Scozzai

Zapisala: Sonja Scozzai ***Oblikovanje: Roman Žižmond***